

Захист прав людини в умовах воєнного стану

анотація навчальної дисципліни

Призначення навчальної дисципліни

Освітній компонент «Захист прав людини в умовах воєнного стану» належить до блоку **освітніх компонентів вільного вибору** студента в межах університету та **вивчається** здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти другого року навчання денної форми здобуття освіти **протягом двох семестрів** (3 і 4 навчальні семестри).

Мета навчальної дисципліни

Освітній компонент спрямований на надання здобувачам знань про способи реалізації прав і свобод людини та систему національних та міжнародних способів їх захисту в умовах воєнного стану.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Захист прав людини в умовах воєнного стану» є формування у здобувачів теоретичних знань та вироблення навичок у сфері захисту прав і свобод людини під час дії правового режиму воєнного стану в Україні.

Завдання навчальної дисципліни

- формування у здобувачів вищої освіти загального уявлення про права і свободи людини, їх правову природу, юридичну сутність, групи, особливості реалізації та обмеження в умовах дії воєнного стану, а також рівні та складові елементи юридичного механізму захисту прав і свобод за національним та міжнародним правом у цей особливий період.

Окрема увага також приділяється вивченню змісту заходів правового режиму воєнного стану та їх впливу на права та свободи людини, а також правовому статусу та способам захисту прав окремих категорій осіб (внутрішньо переміщених, зниклих без вісті за особливих обставин, визнаних безвісно відсутніми та оголошених померлими, військовослужбовців та членів їх сімей, учасників бойових дій та ветеранів війни, осіб, які проживають на тимчасово окупованій території України);

- набуття практичних компетентностей щодо визначення, обрання та реалізації найбільш ефективних засобів захисту прав і свобод; самостійного розв'язання практичних проблем, які виникають у процесі реалізації захисту прав та свобод під час дії правового режиму воєнного стану;

- формування умінь застосовувати отримані знання на практиці, користуватися правовою термінологією у сфері захисту прав і свобод людини.

Сутність правового режиму воєнного стану

Воєнний стан - це особливий правовий режим, що вводится в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.

Сутність правового режиму воєнного стану

Запровадження режиму воєнного стану спричиняє обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб.

В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Не можуть бути обмежені права і свободи, передбачені статтями 24, 25, 27, 28, 29, 40, 47, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 цієї Конституції (ст.64 Конституції України).

У зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями 30-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України, а також вводиться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені ч.1 ст.8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» (ст.3 Указу Президента «Про введення воєнного стану в Україні»).

Форми захисту прав і свобод людини

Механізм захисту прав і свобод людини – система нормативних, інституційних та процедурних форм і засобів захисту порушених прав і свобод.

Форми захисту прав людини:

1. Національні форми захисту:

1) самозахист;

основні форми захисту:

2) адміністративний захист (позасудовий);

3) судовий захист;

допоміжні форми захисту:

4) звернення до правозахисних організацій, окремих правозахисників, громадських активістів, лідерів думок, медіа, професійних спілок, політичних партій тощо.

2. Міжнародно-правові форми захисту.